

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA
CENTRUL DE ARMONIZARE A LEGISLAȚIEI

Nr. 31/02-126-11230

Chișinău

23 octombrie 2023

Ministerul Justiției
secretariat@justice.gov.md

Copie: Cancelaria de Stat
cancelaria@gov.md

Ref: scrisoarea nr. 18-69-10731 din 9 octombrie 2023/ număr unic 869/MJ/2023

Prin prezenta, Centrul de armonizare a legislației prezintă Declarația de compatibilitate, elaborată în baza examinării proiectului de Lege pentru modificarea Codului penal al Republicii Moldova nr. 985/2002 (prevenirea și combaterea exploatării sexuale și abuzurilor sexuale comise asupra minorilor), promovat suplimentar Planului de Acțiuni al Guvernului pentru anul 2023, aprobat prin HG nr. 90/2023.

Anexă: 4 file

/semnat electronic/

Șef Centru

Natalia SUCEVEANU

Digitally signed by Suceveanu Natalia
Date: 2023.10.30 16:54:56 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

DECLARAȚIE DE COMPATIBILITATE

În baza expertizei **proiectului de Lege pentru modificarea Codului penal al Republicii Moldova nr. 985/2002 (prevenirea și combaterea exploatării sexuale și abuzurilor sexuale comise asupra minorilor)**, promovat suplimentar Planului de Acțiuni al Guvernului pentru anul 2023, aprobat prin HG nr. 90/2023.

Prezenta Declarație de compatibilitate a fost întocmită de Centrul de armonizare a legislației în baza Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, a HG nr. 657/2009 pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea, structurii și efectivului-limită ale Cămarilor de Stat și a HG nr. 1171/2018 cu privire la aprobarea Regulamentului privind armonizarea legislației Republicii Moldova cu legislația Uniunii Europene.

Proiectul de lege pentru modificarea Codului penal al Republicii Moldova nr. 985/2002 (prevenirea și combaterea exploatării sexuale și abuzurilor sexuale comise asupra minorilor **transpune parțial (transpune art. 2 (c), art. 3 (2) și (3), art. 4 (4), art. 5 (2) - (6), art. 6 (2)) Directiva 2011/93/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13decembrie 2011 privind combaterea abuzului sexual asupra copiilor, a exploatării sexuale a copiilor și a pornografiei infantile și de înlocuire a Deciziei-cadru 2004/68/JAI a Consiliului, CELEX: 32011L0093, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 335/1 din 17 decembrie 2011/ Directive 2011/93/EU of the European Parliament and of the Council of 13 December 2011 on combating the sexual abuse and sexual exploitation of children and child pornography, and replacing Council Framework Decision 2004/68/JHA, published in the Official Journal of the European Union L 335/1 of 17 December 2011.**

I. Obiectul proiectului

Proiectul național are ca scop transpunerea selectivă a **Directivei 2011/93/UE** a Parlamentului European și a Consiliului din 13decembrie 2011 privind combaterea abuzului sexual asupra copiilor, a exploatării sexuale a copiilor și a pornografiei infantile și de înlocuire a Deciziei-cadru 2004/68/JAI a Consiliului, în vederea completării cadrului normativ național în partea ce ține de combaterea exploatării sexuale a copiilor, orientat spre stabilirea unor măsuri cu caracter penal de descurajare și reducere a cererii care favorizează toate formele de abuz sexual și de exploatare sexuală a copiilor. Astfel, proiectul național urmărește armonizarea legislației penale naționale cu referire la contracararea abuzului și exploatării sexuale online asupra copiilor la prevederile UE, inclusiv, prin îmbunătățirea cadrului legal existent întru asigurarea unei mai bune prevenirii și contracarări a acestor categorii de infracțiuni, precum și a unei mai bune protecții a copilului de aceste forme de exploatare.

*Proiectul de act normativ reglementează, în principal, următoarele aspecte relevante din punct de vedere al transunerii **Directivei 2011/93/UE**:*

- Completarea Codului Penal cu art. 132³, în cea ce privește descrierea conceptului de material privind abuzul sexual asupra minorului (art. I, pct. 5 din proiectul legii);

- Oferirea în redacție nouă a art. 208¹ din Codul Penal în ceea ce reglementarea circulației materialelor privind abuzul sexual asupra minorului (art. I, pct. 9 din proiectul legii);
- Completarea Codului Penal cu art. 208³ ce stabilește norme privind determinarea persoanei care nu a împlinit vârsta de 16 ani să asiste la acte sexuale sau acțiuni cu caracter sexual (art. I, pct. 11 din proiectul legii).

II. Evaluarea din perspectiva compatibilității cu Dreptul UE

Din punct de vedere al dreptului UE, prin prisma obiectului de reglementare, prezentul demers normativ se circumscrie reglementărilor statuate la nivelul UE, subsumate **Capitolului 23 „Sistem judiciar și drepturi fundamentale”**.

Astfel, din perspectiva proiectului examinat, la nivelul legislației europene, prezintă relevanță directă prevederile **Directivei 2011/93/UE** a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind combaterea abuzului sexual asupra copiilor, a exploatării sexuale a copiilor și a pornografiei infantile și de înlocuire a Deciziei-cadru 2004/68/JAI a Consiliului.

Directiva 2011/93/UE este actul legislativ UE, care stabilește norme de armonizare a mecanismului de protecție a copiilor împotriva abuzului sexual și a exploatării sexuale. Astfel, actul UE introduce standarde minime de cercetare și urmărire penală a infractorilor, alături de măsuri preventive de protejarea copiii victimelor pentru statele membre UE.

Evidențiem că, **Directiva 2011/93/UE** nu a constituit anterior obiect al transpunerii în legislația națională, prezentul proiect *fînd exercițiul primar promovat în sensul dat*.

a) Analiza comparativă a transpunerii dispozițiilor Directivei 2011/93/UE

În ceea ce privește transpunerea Directivei 2011/93/UE, menționăm cu titlu general că, proiectul național **transpune selectiv** actul UE, potrivit celor menționate mai jos.

Totodată, o serie de prevederi ale actului UE se regăsesc deja la nivelul legislației naționale, după cum urmează:

- Art. 2 (a), noțiunea de ”copil” în Legea nr. 240/2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți;
- Codul Penal al RM - art. 2 (b) ”vârsta consimțământului sexual”; art. 2 (f) ”persoană juridică”; art. 3 (1), (4), (5) (i) și (iii); art. 4 (1), (5), (6), (7) ; art. 5 (1); art. 6 (1); art. 7 (1), (2); art. 8 (1); art. 9 (b), (c), (g); art. 10 (1); art.11; art. 13; art. 15 (1); art. 17 (1), (3); art. 20 (2);
- Art. 25 (1) din Directivă în art. 7, alin. (1), lit. e¹) din Legea nr. 20/2009 privind prevenirea și combaterea criminalității informatice;
- Art. 20 (3), (4), (5) și (6) în Codul de Procedură Penală a RM;
- Art. 10 în Legea nr. 137/2016 cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor.

Art. I, pct. 5 din proiectul legii introduce în Codul Penal al RM un nou art. 132³, care prevede definiția conceptului de ”material privind abuzul sexual asupra minorului”, în acord cu conceptul de ”pornografie infantilă” prevăzut în art. 2 (c) din Directiva 2011/93/UE.

Proiectul Legii, prin oferirea în redacție nouă a art. 208¹ stabilește lista infracțiunilor referitoare la pornografia infantilă care sunt pasibile de aplicarea unei pedepse similar dispozițiilor prevăzute de art. 5 (3) - (6) din Directiva 2011/93/UE.

De asemenea, proiectul național, prin art. I, pct. 11, completează Codul penal al Republicii Moldova cu art.208³, care reglementează infracțiunea de determinare a persoanei care nu a împlinit vârsta de 16 ani să asiste la acte sexuale sau la acțiuni cu caracter sexual în conformitate cu art. 3 (2) și (3) din Directiva 2011/93/UE.

Proiectul național, la art. I, pct. 11, introduce conținutul art. 208³ (1) b) din Codul penal al Republicii Moldova nr.985/2002 astfel încât, sunt luate în calcul măsurile necesare pentru a se asigura că este pedepsită tentativa efectuată prin intermediul tehnologiilor informației și comunicațiilor de a comite infracțiunile de ademenirea copiilor în scopuri sexuale, cum prevede art. 6 (2) din Directiva 2011/93/UE.

Totodată, motivările oferite de autorul proiectului legislativ în tabelul de concordanță, denotă faptul că art. 206 și art. 175¹ din Codul penal al Republicii Moldova nr. 985/2002, sunt deja aliniate prevederilor Directivei 2011/93/UE, mai exact articolului 4(6) și articolului 6 (1).

a) Obiecții privind compatibilitatea actului național cu Directivei 2011/93/UE

Astfel, analizând proiectul prin prisma prevederilor Directivei 2011/93/UE, constatăm că, nici acesta și nici actele normative în vigoare nu asigură transpunerea unor norme UE, iar Tabelul de concordanță nu conține informații referitoare la motivele netranspunerii sau planificarea transpunerii de viitor a acestora. Astfel, cu referire la normele netranspuse, se va opta fie pentru transpunerea în prezentul proiect, fie prin explicarea corespunzătoare a netranspunerii, cu indicarea actelor normative ce vor fi elaborate pe viitor (modificări la Codul de Procedură Penală, acte speciale de adoptare a anumitor programe, etc).

Astfel, aceste prevederi UE se referă la:

- art. 2 d) și e) din actul UE, conceptele de "prostituție infantilă" și "spectacol pornografic";
- art. 3 (5) (ii) și (6) din actul UE, care se referă la practicarea, constrângerea, forțarea sau amenințarea unui copil în scopul practicării unor activități sexuale;
- art. 4 (2) și (3) din actul UE, care reflectă prevederi privind incitarea sau constrângerea unui copil în scopul participării la spectacole pornografice;
- art. 9 (a), (d), (e) și (f) din actul UE, care stabilește circumstanțele agravante ale infracțiunilor sexuale cu minori;
- art. 12 din actul UE, privind răspunderea persoanelor juridice pentru infracțiuni sexuale împotriva minorilor;
- art. 14 din actul UE, care se referă la neînceperea urmăririi penale sau neaplicarea de sancțiuni victimei;
- art. 15 (4) din actul UE privind permisiunea unităților sau serviciilor responsabile de cercetarea penală să încerce identificarea victimelor infracțiunilor;
- art. 16 din actul UE, ce stabilește raportarea suspiciunii privind abuzul sexual asupra copiilor sau exploatarea sexuală a copiilor;

- art. 18 din actul UE, care se referă la dispozițiile generale privind asistența, sprijinul și măsurile de protecție pentru copiii victime;
- art. 20 (1) din actul UE, ce descrie măsurile necesare ce trebuie luate întru protejarea copiilor victime în cadrul cercetării penale și al procedurilor penale;
- art. 21 din actul UE, privind măsurile ce trebuie luate împotriva promovării oportunităților de săvârșire a abuzurilor și a turismului sexual cu implicarea copiilor;
- art. 22 din actul UE, ce stabilește programe sau măsuri de intervenție preventivă ce trebuie adoptate în domeniul vizat;
- art. 23 din actul UE cu privire la prevenirea tuturor formelor de exploatare sexuală a copiilor;
- art. 24 din actul UE, ce stabilește programe sau măsuri de intervenție pe bază de voluntariat ce trebuie adoptate pe parcursul procedurilor penale sau după acestea;
- art. 25 (2) din actul UE, privind blocarea accesului utilizatorilor de Internet de pe teritoriile lor la paginile de Internet care conțin sau difuzează pornografie infantilă.

c) Prevederi ale Directivei 2011/93/UE non-aplicabile

Dispozițiile art. 3 (1), art. 4 (1), art. 5 (1), (7) și (8), art. 8 (1), (2) și (3), art. 10 (3), art. 17 (2), art. 26 - 30 nu pot constitui obiect al transpunerii, întrucât stabilesc obligații specifice pe seama statelor membre UE, cât și obligații pe seama instituțiilor UE, ce nu pot fi implementate de către Republica Moldova până la aderarea UE.

III. Respectarea mecanismului de armonizare

a) Obiecții privind clauza de armonizare

Reieșind din constatările expertizei de compatibilitate referitoare la transpunerea Directivei 2011/93/UE, clauza de armonizare a proiectului de lege, urmează a fi expusă în următoarea redacție:

”Prezenta Lege transpune parțial (transpune art. 2 (c), art. 3 (2) și (3), art. 4 (4), art. 5 (2) - (6), art. 6 (2)) Directiva 2011/93/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind combaterea abuzului sexual asupra copiilor, a exploatării sexuale a copiilor și a pornografiei infantile și de înlocuire a Deciziei-cadru 2004/68/JAI a Consiliului, CELEX:32011L0093, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 335/1 din 17 decembrie 2011”.

De asemenea, va fi inserată și clauza de armonizare în textul Codului Penal al RM, după clauza de adoptare, în următoare redacție:

”Prezentul Cod transpune parțial (transpune art. 2 (b), (c) și (f); art. 3 (1), (2), (3), (4), (5) (i) și (iii); art. 4 (1), (4), (5), (6), (7); art. 5; art. 6 (1) și (2); art. 7 (1) și (2); art. 8 (1); art. 9 (b), (c) și (g); art. 10 (1); art. 11; art. 13; art. 15 (1); art. 17 (1) și (3); art. 20 (2)) Directiva 2011/93/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind combaterea abuzului sexual asupra copiilor, a exploatării sexuale a copiilor și a pornografiei infantile și de înlocuire a Deciziei-cadru 2004/68/JAI a Consiliului, CELEX:32011L0093, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 335/1 din 17 decembrie 2011”.

b) Obiecții privind Tabelul de concordanță și sigla UE

Tabelul de concordanță nu corespunde în totalitate cerințelor legale înaintate pentru acesta. În acest sens, se impune actualizarea lui în conformitate cu condițiile stabilite de Anexa 3 la HG nr.1171/2018. Astfel, acesta va fi modificat, după cum urmează:

- compartimentul 7 al Tabelului de concordanță va fi completat cu explicațiile și motivele care stau la baza netranspunerii prevederilor actului UE evidențiate mai sus la compartimentul Obiecții privind compatibilitatea;

- compartimentul 8 al Tabelului de concordanță va reflecta termenele preconizate pentru realizarea transpunerii integrale a dispozițiilor actului Uniunii Europene și proiectele de acte normative care vor înlătura diferențele de compatibilitate constatate la compartimentul 7 al tabelului de concordanță;

- vor fi revizuite integral gradele de compatibilitate din Compartimentul 6 al Tabelului de concordanță. Potrivit Regulamentului privind armonizarea legislației, se vor utiliza calificativele: "compatibil", "incompatibil" și "prevederi UE neaplicabile". Tabelul de concordanță prezentat utilizează calificativul "Opțiune nepreluată de prezentul proiect de Lege" pentru diverse situații, inclusiv, pentru prevederi netranspuse sau transpuse integral în legislația în vigoare. Atragem atenția, că chiar dacă Directiva UE este un act UE *de minimis*, el stabilește prevederi obligatorii, dar minime, lăsând la discreția statului stabilirea unor sancțiuni mai dure. Prevederile opționale din Directivă pot fi identificate prin utilizarea sintagmei "statele membre decid, dacă.."

De asemenea remarcăm că, în conformitate cu pct. 53 din Regulament, Tabelul de concordanță actualizat urmează a fi prezentat în format electronic, în termen de 20 zile de la aprobarea proiectului de act normativ Cancelariei de Stat (Centrului de armonizare a legislației) pentru a fi inclus în baza de date a legislației naționale armonizate.

IV. Concluzii

Ca urmare a expertizei de compatibilitate realizate, proiectul național va fi revizuit potrivit obiecțiilor și observațiilor expuse mai sus.

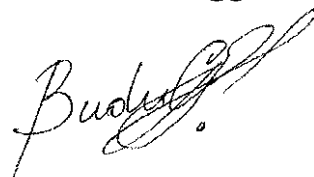
Facem mențiunea că analiza Centrului de armonizare a legislației nu are în vedere elementele de oportunitate ale soluțiilor juridice incluse în proiectul de act normativ, ci se referă strict la conformitatea acestora cu Dreptul UE aplicabil și obligațiile juridice asumate în lumina Acordului de Asociere RM – UE.

Expert al Centrului de armonizare a legislației:

Cezara BUDU, consultant principal

Tel: 022-250-361

Email: cezara.budu@gov.md

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA

CENTRUL DE ARMONIZARE A LEGISLAȚIEI

Nr. 31/02-69-7301

Chișinău

2 iulie 2024

Ministerul Justiției
secretariat@justice.gov.md

Copie: Cancelaria de Stat
cancelaria@gov.md

Ref: scrisoarea nr. 03/5311 din 07.06.2024/număr unic 869/MJ/2023

Centrul de armonizare a legislației, analizând repetat *proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (prevenirea și combaterea exploataării sexuale și abuzurilor sexuale comise asupra copiilor)*, în limita competențelor sale funcționale, comunică următoarele.

Versiunea inițială a proiectului a fost supusă examinării, prin Declarația de compatibilitate nr.31/02-126-11230 din 23 octombrie 2023, fiind constatată transpunerea art. 2 (c), art. 3 (2) și (3), art. 4 (4), art. 5 (2) - (6), art. 6 (2) din Directiva 2011/93/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind combaterea abuzului sexual asupra copiilor, a exploataării sexuale a copiilor și a pornografiei infantile și de înlocuire a Deciziei-cadru 2004/68/JAI și formulate o serie de observații privind instrumentele procesului de armonizare – clauza de armonizare și tabelul de concordanță, care au fost luate în considerație de autorul proiectului în procesul de definitivare.

Menționăm că, transpunerea Directivei 2011/93/UE este planificată la acțiunea nr. 35 de la Capitolul 23 „Sistem judiciar și drepturi fundamentale” din Planul Național de Acțiuni pentru aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2024 - 2027, aprobat prin HG nr. 829/2023.

Examinând versiunea actuală a proiectului de lege constatăm că, aceasta a fost îmbunătățită și completată cu noi prevederi în vederea avansării gradului de transpunere a Directivei 2011/93/UE. Astfel, proiectul național, reieșind din obiectul său de reglementare și scopul urmărit, asigură **transpunerea Directivei 2011/93/UE**, conform constatărilor de mai jos.

Art. I, pct. 7 din proiectul legii completează Codul Penal al RM cu art.132³ și art.132⁴, care prevăd definiția conceptului de “material privind abuzul sexual asupra minorului” în acord cu conceptul de “pornografie infantilă” prevăzut în art. 2 (c) din Directiva 2011/93/UE și definiția conceptului de „spectacol pornografic” conform art. 2 (e) din Directiva 2011/93/UE.

În conformitate cu prevederile art. 3 (6) al actului UE, proiectul legii la Art. I, pct. 10, introduce în Codul Penal al RM un nou articol - art.172¹, care stabilește în detaliu pedeapsa pentru constrângerea copilului în scopuri sexuale.

Proiectul Legii, la Art. I, pct. 15, prin oferirea în redacție nouă a art. 208² din Codul Penal al RM stabilește lista infracțiunilor referitoare la recurgerea la prostituția practică de un copil, având la baza definiția conceptului de “prostituție infantilă” prevăzută în art. 2 (d) din Directiva 2011/93/UE.

De asemenea, proiectul național, la Art. I, pct.16 – 18, completează Codul penal al Republicii Moldova cu art. 208³ „Determinarea persoanei care nu a împlinit vârsta de 16 ani să asiste la acte sexuale sau la acțiuni cu caracter sexual”, art.208⁴ „Incitarea copilului să participe la spectacole pornografice” și art.208⁵ “Determinarea sau constrângerea copilului la prostituție” în acord cu art. 4 din actul UE ce stabilește infracțiunile referitoare la exploatarea sexuală.

Conform art. 20 din actul UE care detaliează modalitatea de protejare a copiilor victime în cadrul cercetării penale și al procedurilor penale din actul UE, proiectul legii la Art. II, pct. 1, 2, 3 și 6 completează prevederile articolelor 58, 77, 109 și 212 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova.

Normele de cercetare și urmărire penală stabilite la art. 15 din Directiva 2011/93/UE sunt transpuse în proiectul legii la Art. II, pct.7, care aduce modificări articolului 274 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova și la Art. III, pct. 1, care completează art. 2 din Legea nr. 137 din 29 iulie 2016 cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor.

Proiectul legii, la Art. IV, prin completarea articolului 2⁹ din Legea nr. 8 din 14 februarie 2008 cu privire la probațiune, stabilește norme privind programele de reintegrare socială în acord cu prevederile art. 22 “Programe sau măsuri de intervenție preventivă” și art. 24 “Programe sau măsuri de intervenție pe bază de voluntariat pe parcursul procedurilor penale sau după acestea” din Directiva 2011/93/UE.

De asemenea, proiectul național, prin Art. V, completează conținutul articolului 23 din Legea nr. 370 din 30 noiembrie 2023 privind drepturile copilului, cu măsuri împotriva promovării oportunităților de săvârșire a abuzurilor și a turismului sexual cu implicarea copiilor, dar și măsuri de prevenție în conformitate cu art. 21 și art. 23 din actul UE.

În contextual celor expuse mai sus, în conformitate cu art. 31 și 44 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, precum și cu pct. 30 și 31 din Regulamentul privind armonizarea legislației RM cu legislația UE, aprobat prin HG nr. 1171/2018, în proiectul național, clauza de armonizare a proiectului de lege se va expune în următoarea redacție:

”Prezenta Lege transpune Directiva 2011/93/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind combaterea abuzului sexual asupra copiilor, a exploatării sexuale a copiilor și a pornografiei infantile și de înlocuire a Deciziei-cadru 2004/68/JAI a Consiliului, CELEX:32011L0093, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 335/1 din 17 decembrie 2011”.

De asemenea, va fi inserată și clauza de armonizare în textul Codului Penal al RM, după clauza de adoptare, în următoare redacție:

”Prezentul Cod transpune parțial (transpune art. 2; art. 3; art. 4; art. 5; art. 6; art. 7; art. 8 (1); art. 9 (a), (b), (c), (d), (e) și (g); art. 10 (1), (2); art. 11; art. 12; art. 13; art. 14; art. 17 (1), (3), (4) și (5)) Directiva 2011/93/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind combaterea abuzului sexual asupra copiilor, a exploatării sexuale a copiilor și a pornografiei infantile și de înlocuire a Deciziei-cadru 2004/68/JAI a Consiliului, CELEX:32011L0093, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 335/1 din 17 decembrie 2011”.

Facem mențiunea că analiza Centrului de armonizare a legislației nu are în vedere elementele de oportunitate ale soluțiilor juridice incluse în proiectul de act normativ, ci se referă strict la conformitatea acestora cu Dreptul UE aplicabil și obligațiile juridice asumate în lumina Acordului de Asociere RM – UE.

/semnat electronic/

Digitally signed by Suceveanu Natalia
Date: 2024.07.02 14:33:41 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Șef Centru

Natalia SUCEVEANU

Executor: Cezara Budu
Tel: 022-250-361
Email: cezara.budu@gov.md